

4. Werkgever en werknemer

Opgave 4.1

1. Vier soorten dienstbetrekkingen:
 - de privaatrechtelijke dienstbetrekking;
 - de publiekrechtelijke dienstbetrekking;
 - de fictieve dienstbetrekking;
 - de vroegere dienstbetrekking.(De Wet LB kent ook nog de bestaande en de vroegere dienstbetrekking van een ander).
2. In 2020 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) van kracht geworden. De meeste ambtenaren zijn sindsdien werkzaam op basis van een privaatrechtelijke dienstbetrekking en niet meer op basis van een eenzijdige aanstelling. Voorbeelden hiervan zijn medewerkers van de gemeente en de rijksoverheid.
Wie ambtenaar is vanaf 2020, is vastgelegd in de Ambtenarenwet 2017. Nog maar een kleine groep is ambtenaar die werkt op basis van een eenzijdige aanstelling. Voorbeelden hiervan zijn medewerkers van de politie, rechterlijke macht, militairen en gerechtsdeurwaarders.
3. Pensioenuitkeringen, bijstandsuitkeringen en lijfrenten rekent men tot loon uit vroegere dienstbetrekkingen.
4. De VAR is vervangen door de (voorbeeld)overeenkomst (van opdracht) ingevolge de Wet DBA.
5. Voordelen voor de opdrachtgever als hij werkzaamheden door een zzp'er laat doen:
 - Hij heeft geen werkgeverslasten voor pensioenen, werknemersverzekeringen, Zvw e.d.
 - Hij heeft geen werkgeversrisico's, zoals de loondoorbetalingsplicht van 104 weken bij ziekte.
 - Hij hoeft geen loonadministratie te voeren en aangifte loonheffingen te doen (en overeenkomstig geen loonheffing in te houden en af te dragen).
6. De voordelen van de opting-inregeling voor de opdrachtnemer bestaan uit de faciliteiten die de loonheffing kent:
 - er wordt loonbelasting/premie volksverzekeringen ingehouden als voorheffing;
 - er kan onbelast pensioen worden opgebouwd;
 - de werkkostenregeling mag worden toegepast.

Opgave 4.2

1. De dienstbetrekking die voortvloeit uit een arbeidsovereenkomst is de privaatrechtelijke dienstbetrekking (geregeld in het Burgerlijk Wetboek).
2. De privaatrechtelijke en publiekrechtelijke dienstbetrekkingen noemt men samen wel echte dienstbetrekkingen.
3. Bij een zelfstandig ondernemer is er nooit sprake van een gezagsrelatie. Ook ontbreekt vaak de verplichting tot het persoonlijk verrichten van de arbeid. Daarom wordt een zelfstandig ondernemer niet als werknemer beschouwd.
4. Een zzp'er is eigen baas. Hij kan kiezen voor de opdrachten die hij prettig vindt. (Een nadeel is dat de zzp'er niet verzekerd is voor de werknemersverzekeringen. Ook is hij niet in loondienst, zodat hij geen recht heeft op loondoorbetaling in geval van ziekte en vakantie).
5. Bij de opting-in regeling worden geen premies werknemersverzekeringen afgedragen, maar wel: loonbelasting/premie volksverzekeringen/(lage) inkomensafhankelijke werknemersbijdrage Zvw. De opdrachtgever is niet verplicht een werkgeversheffing Zvw af te dragen.
6. In een goedgekeurde overeenkomst verklaart de Belastingdienst dat er geen sprake is van een dienstbetrekking, zodat partijen gevrijwaard zijn van inhouding en afdracht van loonheffingen. Opdrachtgever en opdrachtnemer kunnen zelf een overeenkomst opstellen en deze laten goedkeuren door de Belastingdienst. Of men kan gebruik maken van een voorbeeldovereenkomst, die de Belastingdienst op de website heeft gepubliceerd. Voorwaarde is wel, dat er in de praktijk gehandeld wordt naar deze overeenkomst.

Opgave 4.3

1. Een privaatrechtelijke dienstbetrekking kent ingevolge het BW altijd de elementen:
 - gezag (de werkgever mag opdrachten en aanwijzingen geven aan de werknemer);
 - loon (de werkgever moet loon betalen aan de werknemer);
 - persoonlijk verrichten van arbeid (de werknemer moet het werk zelf verrichten);
 - gedurende zekere tijd (vast of tijdelijk dienstverband).
2. Een fictieve dienstbetrekking heeft niet alle kenmerken die bij het vorige antwoord zijn vermeld (vaak ontbreekt de gezagsverhouding). Het gaat dus niet om een echte dienstbetrekking. Volgens de Wet op de Loonbelasting en/of de werknemersverzekeringen moet echter wel loonheffing en/of premie werknemersverzekeringen worden afgedragen.
3. Een zelfstandig ondernemer kan op veel manieren worden herkend:
 - Het doel van een zelfstandig ondernemer is het maken van winst.
 - Hij staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.
 - Hij heeft meer opdrachtgevers, afnemers of klanten.
 - Hij besteedt aanzienlijke tijd aan de onderneming; de ondergrens voor ondernemersfaciliteiten in de Inkomstenbelasting is 1225 uur per jaar; het gaat niet om nevenwerkzaamheden.
 - Hij maakt reclame voor zijn onderneming en treedt ook op andere wijze naar buiten.
 - Hij wordt niet doorbetaald bij ziekte en vakantie.
 - Hij verricht investeringen voor de onderneming.
 - Hij loopt bedrijfsrisico, bijvoorbeeld als hij zijn werk niet goed doet.
 - Hij is aansprakelijk voor de (eventuele) schulden van de onderneming.
 - Hij stuurt facturen voor de verrichte werkzaamheden.
 - Hij verricht zijn werkzaamheden niet via een uitzendbureau.
 - Soms heeft hij personeel in dienst.
4. Opdrachtgever en opdrachtnemer zijn niet verplicht hun overeenkomst aan de Belastingdienst voor te leggen. Maar het voordeel van een overeenkomst die door de Belastingdienst is opgesteld of beoordeeld, is dat de opdrachtgever vooraf zekerheid heeft dat hij geen loonheffingen hoeft in te houden en te betalen. Legt men de overeenkomst niet aan de fiscus voor, dan moet de opdrachtgever zelf bepalen of hij wel of geen loonheffingen moet betalen. Met andere woorden: hij moet zelf bepalen of er wel of geen dienstbetrekking is.
5. Na overeenstemming tussen opdrachtgever en opdrachtnemer kan loonheffing worden ingehouden, zonder dat dit wettelijk voorgeschreven is. Dit is de opting-in regeling, de opdrachtnemer wordt pseudowerknemer genoemd.
6. Het verschil tussen het begrip werkgever en het begrip inhoudingsplichtige: het begrip werkgever komt voor bij de werknemersverzekeringen en het begrip inhoudingsplichtige bij de loonbelasting. Meestal wordt bij tegenwoordige dienstbetrekkingen gesproken over een werkgever en bij uitkeringen en pensioenen over een inhoudingsplichtige.

Opgave 4.4

1. b. de privaatrechtelijke dienstbetrekking
c. de publiekrechtelijke dienstbetrekking
2. c. geen dienstbetrekking voor de premies werknemersverzekeringen
3. a. een dienstbetrekking voor de loonbelasting
c. een dienstbetrekking voor de premie Anw
d. een dienstbetrekking voor de premie Wlz
f. een dienstbetrekking voor de Zvw-bijdrage
4. a. inkomstenbelasting
c. premie volksverzekeringen
e. Zvw-bijdrage
5. a. hoeft niet ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de Belastingdienst
c. leidt over de inkomsten hieruit tot een aanslag Zvw voor de opdrachtnemer

Opgave 4.5

1.
 - a. loonbelasting
 - b. premie volksverzekeringen
 - e. werknemersbijdrage Zvw
2.
 - a. echte dienstbetrekking
 - d. publiekrechtelijke dienstbetrekking
3.
 - a. aandeelhouder met een aanmerkelijk belang
 - d. meewerkend kind
 - e. pseudowerknemer
 - f. dga volgens de Regeling aanwijzing dga
4.
 - a. derden, zoals auteurs en sprekers
 - c. medewerkers voor wie de fictieve dienstbetrekking niet geldt, omdat ze niet voldoen aan alle voorwaarden hiervoor
5.
 - a. de keuze hiervoor moet bij de Belastingdienst worden gemeld
 - b. er wordt loonheffing ingehouden als voorheffing
 - e. hij is niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen
 - f. hij kan gebruik maken van de omkeerregeling voor de opbouw van pensioen

Opgave 4.6

1.

	Verzekeringsplicht voor de werknemersverzekeringen	
	Ja	Nee
Ambtenaar bij de Belastingdienst	x	
Burgemeester		x
Dga		x
Gelijkgestelde	x	
In loondienst bij een bv	x	
Pseudowerknemer		x
Thuiswerker	x	

2.

	Privaatrechtelijke dienstbetrekking	Publiekrechtelijke dienstbetrekking	Fictieve dienstbetrekking
Dga	x		
De gezagsverhouding ontbreekt			x
Echte dienstbetrekking	x	x	
Er is sprake van een aanstelling		x	
Geen loondoorbetalingsplicht bij arbeidsongeschiktheid			x
Gelijkgestelde			x
Geregeld in het BW	x		
Gezag, loon en persoonlijke arbeid	x	x	
In loondienst bij de politie		x	
In loondienst bij de gemeente	x		
In loondienst bij een bv	x		
Thuiswerker			x

3.

	Kenmerk van een zelfstandig ondernemer	
	Ja	Nee
In dienst hebben van personeel	x	
Lopen van bedrijfsrisico	x	
Maken van reclame	x	
Maken van winst	x	
Ontvangen van loon		x
Sturen van facturen	x	
Verplichting tot persoonlijke arbeid		x
Werken onder gezag van een ander		x

Opgave 4.7

- Carel heeft een (echte) privaatrechtelijke dienstbetrekking. Hij mag wel de inhoud van zijn lessen bepalen, maar er is toch sprake van gezag. De specifieke capaciteiten van de werknemer lenen zich niet voor het geven van veel opdrachten en aanwijzingen. Alle loonheffingen moeten worden afgedragen.
- Een overeenkomst van opdracht houdt in dat er sprake is van zelfstandigheid bij de opdrachtnemer. Loonheffingen zijn niet aan de orde. Batenburg bv en Linda kunnen er voor kiezen, een voorbeeldovereenkomst te gebruiken zoals die te vinden is op de website van de Belastingdienst. Als er conform deze voorbeeldovereenkomst wordt gewerkt, bestaat er meer zekerheid over het niet verschuldigd zijn van loonheffingen.
- Gerda heeft een echte dienstbetrekking bij de overheid. Deze arbeidsrelatie wordt echter niet aangemerkt als dienstbetrekking voor de werknemersverzekeringen. Hiervoor zijn dus geen premies verschuldigd.
- Kiraz is in loondienst en heeft een privaatrechtelijke dienstbetrekking. Hij kan niet tegen zijn wil ontslagen worden. Dus is er geen sprake van een gezagsverhouding. Daarom worden er voor hem geen premies werknemersverzekeringen afgedragen.

Opgave 4.8

- Dirk heeft een aanstelling bij de overheid. Hier is sprake van een (echte) publiekrechtelijke dienstbetrekking. Alle loonheffingen moeten worden afgedragen.
- Ferdinand heeft zowel bij het pensioenfonds als bij de SVB een vroegere dienstbetrekking. Over zijn uitkeringen wordt loonbelasting en Zvw-bijdrage ingehouden en afgedragen. Premies werknemersverzekeringen zijn niet aan de orde. Ook hoeft geen AOW-premie te worden ingehouden en afgedragen, maar wel premie Anw en Wlz.
- Herman heeft als pseudowerknemer een fictieve dienstbetrekking. Op zijn arbeidsbeloning worden ingehouden (en afgedragen): loonbelasting, premie volksverzekeringen en inkomensafhankelijke bijdrage Zvw (het lage percentage). Al deze afdrachten komen voor rekening van Herman zelf. Van verzekeringsplicht (en dus premies) werknemersverzekeringen is geen sprake.
- Izaäk wordt als zelfstandige beschouwd. Er is geen sprake van een dienstbetrekking. Daarom zijn loonheffingen niet aan de orde, zolang de overeenkomst wordt nageleefd.

Opgave 4.9

- Nee. Evenals veel andere zzp'ers weet Marco al op voorhand dat hij niet in loondienst werkt. Als hij bij een particulier werkt, is dit bijvoorbeeld al duidelijk. Wel kan de modelovereenkomst bij twijfel zekerheid geven aan Marco en zijn zakelijke opdrachtgever.
- Op de website van de Belastingdienst staan:
 - algemene modelovereenkomsten; het is mogelijk dat een hiervan voor hem geschikt is;
 - modelovereenkomsten voor branches en beroepsgroepen; voor de sector Bouw is er een modelovereenkomst voor dakdekkers, die aan de Belastingdienst is voorgelegd door Vebidak, FNV en CNV Vakmensen); deze is zeker bruikbaar;

3. Nee. Als er eenmaal een modelovereenkomst is afgesloten met deze opdrachtgever, dan kan daarnaar worden verwezen.
4. Het initiatief voor het gebruik van een modelovereenkomst kan bij beiden liggen. Opdrachtgever en zzp'er moeten wel overeenstemming bereiken om te kunnen werken volgens een bepaalde modelovereenkomst.
5. De Belastingdienst heeft bij het beoordelen van de modelovereenkomst alleen gekeken naar de artikelen die van belang zijn voor de vraag of er sprake is van loondienst. Die artikelen heeft de Belastingdienst geel gemarkeerd. Deze artikelen mogen partijen niet veranderen, anders verliest de overeenkomst haar waarde. Andere artikelen mag men wel veranderen, zo lang ze niet in strijd zijn met de gemarkeerde artikelen. Losse aanvullingen op de modelovereenkomst, zoals algemene voorwaarden, voorschriften en specificaties, mogen geen afbreuk doen aan de modelovereenkomst. Marco en zijn opdrachtgever hoeven de aangepaste overeenkomst niet door de Belastingdienst te laten beoordelen.
6. Het hebben van meer opdrachtgevers was en is één van de omstandigheden die meewegen voor de vraag of iemand ondernemer is. Bij modelovereenkomsten gaat het om de vraag of er wel of geen sprake is van loondienst. Daarvoor is het aantal opdrachtgevers meestal niet van belang. Alleen bij tussenkomst en aanneming van werk is wel belangrijk dat iemand niet afhankelijk is van één opdrachtgever. Er moeten meer opdrachtgevers zijn. Als dat niet zo is, wordt de arbeidsverhouding beschouwd als fictieve dienstbetrekking (aanneming van werk respectievelijk tussenkomst). In de situatie van Marco is het hebben van meer opdrachtgevers dus geen dwingende voorwaarde.
7. De Belastingdienst kan bij een controle bekijken of de manier waarop in de praktijk wordt gewerkt, aansluit bij wat in de (model)overeenkomst staat. Denk bijvoorbeeld aan de afspraak dat de opdrachtnemer volkomen vrij is in hoe hij de opdracht uitvoert. Blijkt dat de opdrachtgever in de praktijk bepaalt hoe de opdrachtnemer de opdracht moet uitvoeren, dan is de conclusie dat niet conform de overeenkomst is gewerkt. Is de conclusie dat de arbeidsrelatie een dienstbetrekking is, dan moet de opdrachtgever alsnog loonheffingen inhouden. Als er sprake is van fraude, zal de Belastingdienst een naheffingsaanslag opleggen. Tegenwoordig is dit ook mogelijk als de aanwijzingen van de Belastingdienst niet nageleefd worden.
8. Partijen kunnen hun individuele overeenkomst ter beoordeling aan de Belastingdienst voorleggen.

Opgave 4.10

1. De heer Jonk is als dga niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen, omdat er geen sprake is van een gezagsverhouding. De heer Jonk zal zich particulier moeten verzekeren tegen het risico van langdurige arbeidsongeschiktheid.
2. Ook de heer Verheul is niet verzekerd. Vanwege de grootte van zijn aandelenbezit heeft hij de zeggenschap in de bv. Er is dus geen sprake van een gezagsverhouding, waardoor de heer Verheul niet verzekerd is voor de werknemersverzekeringen.
3. Zekerheid over de aard van een arbeidsrelatie kan worden verkregen via een door de Belastingdienst goedgekeurde (voorbeeld)overeenkomst tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.
4. Nee. In het verre verleden zou de heer Verheul een beroep hebben kunnen doen op de WAZ. Deze mogelijkheid is er thans niet meer. De heer Verheul kan zich hiervoor uitsluitend vrijwillig verzekeren bij een particuliere maatschappij of, in sommige situaties, bij UWV.

Opgave 4.11

1. Onjuist. Vennoten van een vof zijn zelfstandige ondernemers. Omdat de gezagsverhouding ontbreekt, zijn zij niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen.
2. Juist. (Hij is niet verplicht verzekerd voor de werknemersverzekeringen, zolang opdrachtgever en opdrachtnemer zich houden aan de voorwaarden van de overeenkomst).
3. Onjuist. Als zelfstandige is hij niet in dienstbetrekking, omdat de gezagsverhouding ontbreekt.
4. Juist. (Als er sprake is van een overeenkomst van opdracht, zijn geen loonheffingen verschuldigd, dus ook geen premies werknemersverzekeringen).
5. Juist. (Bert Zwart maakt gebruik van de opting-in regeling, is pseudowerknemer, waarvoor wel loonheffing en werknemersbijdrage Zvw moet worden afgedragen, maar geen premies voor de werknemersverzekeringen).

Opgave 4.12

1. Voor het verkrijgen van deze zekerheid heeft Hein Vleuten een door de Belastingdienst goedgekeurde (voorbeeld)overeenkomst nodig.
2. Dit document moet worden goedgekeurd door de Belastingdienst. Ook kunnen Jansen bv en Hein Vleuten gebruikmaken van een modelovereenkomst zoals die op de website van de Belastingdienst staat.
3. Kennelijk is Karel van As één van de vijf eigenaren van het architectenbureau. In dat geval is er geen sprake van een gezagsverhouding en hoeven geen premies werknemersverzekeringen te worden afgedragen.
4. Van As heeft geen recht op WW. Als zelfstandige is hij immers niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen.

Opgave 4.13

1. In deze casus wordt niet gesproken over een overeenkomst van opdracht. De arbeidsverhouding van Woutje moet worden getoetst aan de elementen van de dienstbetrekking: loon, gezag en arbeid. Woutje verricht persoonlijk arbeid, ontvangt € 31,50 per gerepareerde E-bike en staat in een gezagsverhouding tot Wilfred. Op basis van deze gegevens is er sprake van een echte dienstbetrekking.
2. De arbeidsverhouding van de stagiairs moet worden getoetst aan de elementen van de dienstbetrekking: loon, gezag en arbeid. Op basis van deze bepalingen is het bestaan van een echte dienstbetrekking niet aannemelijk, omdat de stagiairs uitsluitend werkzaam zijn om werkervaring op te doen en geen productieve arbeid verrichten. Verder wordt er naast het vergoeden van reiskosten geen loon uitbetaald (de stagevergoeding komt ten goede aan de school). Ook zal er in dit kader geen sprake zijn van een gezagsverhouding. Vanwege het ontbreken van het element loon, is er ook geen sprake van een fictieve dienstbetrekking.
3. De arbeidsverhouding van Harco moet worden getoetst aan de elementen van de dienstbetrekking: loon, gezag en arbeid. Harco verricht persoonlijk arbeid en ontvangt een beloning in natura in de vorm van een bestelauto die hij voor privédoeleinden mag gebruiken. Hij rijdt op jaarbasis herleid meer dan 500 kilometer privé met de auto en dan is er sprake van loon in natura. Verder geeft Wilfred aan Harco steeds opdrachten en aanwijzingen. Er is in dit geval daarom sprake van een echte dienstbetrekking.
4. De arbeidsverhouding van Jef moet worden getoetst aan de elementen van de dienstbetrekking: loon, gezag en arbeid. Door het ontbreken van de gezagsverhouding is er geen sprake van een echte dienstbetrekking. Ook de gelijkgesteldenregeling kan niet worden toegepast omdat de overeenkomst is aangegaan voor een periode korter dan een maand. Er is geen sprake van een fictieve dienstbetrekking.
5. De Belastingdienst spreekt zich uit over de aard van de arbeidsrelatie en geeft aan of er wel of geen sprake is van een gezagsverhouding / dienstbetrekking.
6. Ja. Voor de premieheffing werknemersverzekeringen is deze regelgeving ook van toepassing. De uitspraak van de Belastingdienst werkt dus ook door in de socialezekerheidswetgeving.

7. Nee. Er zijn drie mogelijkheden:
 - een eigen overeenkomst voorleggen;
 - gebruikmaken van een voorbeeldovereenkomst, door de fiscus gepubliceerd;
 - niet gebruikmaken van deze opties.
8. De dienstbetrekking van de ski- en snowboardinstructeurs moet worden getoetst aan de hand van de bepalingen van de arbeidsovereenkomst.
 - Zij verrichten (persoonlijk) arbeid. Ze mogen zich weliswaar laten vervangen, maar alleen door leden van de pool die bij Herman bekend zijn. Herman weet immers welke kwalificaties de leden van de pool hebben. Hij heeft ze zelf geselecteerd.
 - Zij ontvangen een loon van € 125 per dag.
 - Herman oefent toezicht uit op de werkzaamheden van de ski- en snowboardinstructeurs op het moment dat zij de werkzaamheden verrichten en zij moeten zich houden aan het door hem opgestelde lesplan. Dit is een gezagsverhouding.

Er is sprake van een echte dienstbetrekking.
9. De arbeidsverhouding van de leden van het promotieteam moet worden getoetst aan de hand van de bepalingen van de arbeidsovereenkomst. Bij toetsing blijkt dat er geen sprake is van een gezagsverhouding. De leden zijn vrij in de wijze waarop de werkzaamheden worden verricht. Er is geen sprake van een echte dienstbetrekking.

Bij toetsing van de werkzaamheden van het promotieteam aan de arbeidsrelaties die zijn opgenomen onder de fictieve dienstbetrekking kan de gelijkgesteldenregeling worden toegepast.

De leden van het promotieteam werken doorgaans op 4 dagen per week, de arbeidsverhouding is aangegaan voor langer dan een maand en zij ontvangen een beloning van € 50 per dag. Omdat het hier jongens en meisjes betreft, is dit per maand meer dan 40% van het voor hen geldende minimumjeugdloon. Er is sprake van een fictieve dienstbetrekking.

Dit betekent dat op het loon van de leden van het promotieteam loonheffing ingehouden moet worden. Het antwoord is dus 'ja'.
10. Jeroen Trapman is op basis van de gegevens in de casus aan te merken als ondernemer. Hij heeft personeel in dienst en de exploitatie van het horecagedeelte komt voor rekening en risico van hem. Dit betekent dat Jeroen is aan te merken als inhoudingsplichtige van Anneke.
11. Herman Mooijaert is weliswaar directeur, maar geen eigenaar. Omdat hij geen dga is, is hij verzekerd voor de werknemersverzekeringen.

Opgave 4.14

1. Bij een echte dienstbetrekking zijn alle elementen van de arbeidsovereenkomst aanwezig (arbeid, gezag en loon gedurende zekere tijd). Bij een fictieve dienstbetrekking ontbreken één of meer van de elementen van de arbeidsovereenkomst, meestal de gezagsverhouding.
2. Nee. De regels voor de inhouding zijn voor de echte en fictieve dienstbetrekking gelijk.
3. Echte dienstbetrekking.
4. Echte dienstbetrekking.
5. Echte dienstbetrekking.
6. Geen dienstbetrekking.
7. Echte dienstbetrekking.
8. Fictieve dienstbetrekking.
9. Geen dienstbetrekking.